Eläinsuojeluasiamies
Djurskyddsombudsmannen
Animal Welfare Ombudsman

Lausunto

Pvm/Datum/Date	Dnro/Dnr/DNo
8.3.2022	1373/12.01.00/2022

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Viite: Maa- ja metsätalousvaliokunta torstai 10.03.2022 klo 10.00 / KAA 4/2021 vp / Asiantuntijapyyntö

Eläinsuojeluasiamiehen lausunto kansalaisaloitteesta Kissakriisi hallintaan – kissojen tunnistusmerkinnän ja leikkauttamisen puolesta (KAA 4/2021 vp)

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta on pyytänyt eläinsuojeluasiamiestä kuultavaksi ja kirjallista lausuntoa koskien Kissakriisi hallintaan – kissojen tunnistusmerkinnän ja leikkauttamisen puolesta -kansalaisaloitetta. Kiitän mahdollisuudesta lausua asiassa.

Kansalaisaloite

Kansalaisaloitteessa esitetään, että kissojen hallitsematon lisäännyttäminen tulee säätää lainvastaiseksi ja että kissan omistajat tulee velvoittaa kastroimaan tai steriloimaan vapaana ulkoilevat kissat. Lisäksi esitetään, että kaikki kissat tulee tunnistusmerkitä ja rekisteröidä valtakunnalliseen rekisteriin. Tarvetta perustellaan kissoja koskevilla vakavilla eläinsuojeluongelmilla, jotka liittyvät kissojen hylkäämiseen ja hallitsemattomasti lisääntyviin kissapopulaatioihin ja joiden ratkaiseminen edellyttää lainsäädännön kehittämistä. Ehdotettujen lainsäädännön muutosten avulla voidaan esimerkiksi ennaltaehkäistä kissapopulaatioiden syntymistä, edistää ja nopeuttaa löytökissojen palautumista omistajilleen sekä mahdollistaa paremmin omistajan asettamaan vastuuseen lemmikkieläimestään.

Pidän erittäin tarpeellisena sitä, että kissan omistajat velvoitetaan lainsäädännöllä estämään kissan hallitsematon lisääntyminen sekä leikkauttamaan tai kastroimaan vapaana ulkoilevat kissat. Lisäksi kannatan kissojen tunnistusmerkinnän ja rekisteröinnin säätämistä pakolliseksi.

Kissoja koskevat eläinsuojeluongelmat

Kissojen hylkääminen ja hallitsemattomasti lisääntyvät kissapopulaatiot ovat vakava ja laaja eläinsuojeluongelma Suomessa, joihin puuttuminen ja joiden ennaltaehkäisy edellyttävät

Eläinsuojeluasiamies
PL 100, 00027 RUOKAVIRASTO
Djurskyddsombudsman
PB 100, 00027 LIVSMEDELSVERKET
Animal Welfare Ombudsman
P.O. BOX 100, 00027 FINNISH FOOD AUTHORITY, FINLAND
+358 29 520 4480 saara.kupsala@ruokavirasto.fi elainsuojeluasiamies.fi

Eläinsuojeluasiamies
Djurskyddsombudsmannen
Animal Welfare Ombudsman

Lausunto

Pvm/Datum/Date	Dnro/Dnr/DNo
8.3.2022	1373/12.01.00/2022

lainsäädännön kehittämistä. Suomen eläinsuojelu SEYn mukaan Suomessa hylätään arviolta vähintään 20 000 kissaa vuodessa. Eläinsuojelulain 5 §:ssä kielletään eläimen hoidotta jättö tai hylkääminen. Koska vain pieni osa kissoista on sirutettu ja rekisteröity, hylätyn kissan omistaja on harvoin jäljitettävissä ja siten asetettavissa vastuuseen. Hylätyt ja kodittomat kissat kärsivät aliravitsemuksesta, taudeista ja loisista, eivätkä ne saa kotieläimelle kuuluvaa asianmukaista hoitoa. Talvipakkaset koituvat monen heitteille jätetyn kissan kohtaloksi.

Suomessa kissoja päätyy löytöeläintaloihin arviolta noin 10 000 vuosittain. Suurin osa löytöeläinhoitoloiden eläimistä on kissoja, joista vain pieni osa palautuu omistajilleen.[1] Hylättyjen sekä leikkaamattomien, ulkona vapaasti liikkuvien kissojen hallitsematon lisääntyminen johtaa helposti puolivillien kissapopulaatioiden syntymiseen. Populaatiokissat kärsivät ravinnon puutteesta, kylmyydestä, taudeista, loisista ja sisäsiittoisuuden tuomista ongelmista.

Populaatiokissoista huolehtiminen on jäänyt merkittävässä määrin eläinsuojeluyhdistysten ja niiden vapaaehtoistoimijoiden harteille. Kissojen kiinniotto, hoitaminen, leikkauttaminen, sosiaalistaminen ja sijoittaminen kuormittavat merkittävästi eläinsuojeluyhdistyksiä ja vaativat huomattavia resursseja vapaaehtoistoimijoilta.

Toistaiseksi lainsäädännön antamat välineet puuttua kissojen eläinsuojeluongelmiin ovat olleet puuteelliset. Esimerkiksi eläinlääkäreille suunnatun kyselyn mukaan eläinlääkärit kokivat, että nykyinen lainsäädäntö ei tarjoa tarpeeksi työkaluja puuttua kissapopulaatioihin ajoissa.[2] Kissojen hylkääminen ja hallitsemattomasti lisääntyvien kissapopulaatioiden muodostuminen ovat ongelmia, joihin tulee puuttua voimakkaasti lainsäädännön keinoin.

Kissojen hallitsemattoman lisääntymisen estäminen

Hallituksen esitys eläinten hyvinvointilaiksi on tarkoitus antaa eduskunnalle kevätistuntokaudella 2022. On erittäin myönteinen asia, että lakiluonnoksen mukaan eläinten hyvinvointilaissa on tarkoitus säätää eläinten omistajan tai pitäjän velvollisuudesta estää pitämiensä nisäkkäiden hallitsematon lisääntyminen (25 § 4. mom.). Esitetyn säännöksen tavoitteena on vähentää hallitsemattomasti lisääntyvistä eläinpopulaatioista aiheutuvia hyvinvointiongelmia. Lakiluonnoksen pykälän perusteluissa mainitaan, että nisäkkäiden hallitsematonta lisääntymistä voidaan estää eläinten ryhmittelyllä, valvonnalla ja esimerkiksi steriloimalla ulkona vapaasti

Eläinsuojeluasiamies
Djurskyddsombudsmannen
Animal Welfare Ombudsman

Lausunto

Pvm/Datum/Date	Dnro/Dnr/DNo
8.3.2022	1373/12.01.00/2022

liikkuvat kissat ja että kiellettyä olisi sellainen eläintenpito, jossa eläimet lisääntyvät keskenään jatkuvasti tai suunnittelemattomasti ja josta aiheutuu selkeää haittaa eläinten hyvinvoinnille.

Pykälään sisältyy asetuksenantovaltuus, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä toimenpiteistä nisäkkäiden hallitsemattoman lisääntymisen estämiseksi. *On hyvin tärkeää, että säännöstä tarkennetaan asetuksella siten, että kaikkien ulkona vapaasti liikkuvien kissojen tulee olla lisääntymiskyvyttömiä.*

Kissapopulaatioiden ennaltaehkäisyssä olennainen keino on säätää vapaasti ulkoilevien kissojen sterilisaatio tai kastraatio pakolliseksi. Lemmikin omistajan vastuu on huolehtia siitä, että eläin ei lisäänny suunnittelemattomasti. Ruotsissa on vuodesta 2020 edellytetty, että vapaana ulkoilevat kissat ovat steriloituja, kastroituja tai muutoin estetty lisääntymästä hallitsemattomasti pyrkimyksenä estää kissojen suunnittelematon, ei-toivottu tai liiallinen lisääntyminen.

Kissojen tunnistusmerkintä ja rekisteröinti

Kissojen pakollinen tunnistusmerkintä ja rekisteröinti on olennainen keino puuttua kissojen eläinsuojeluongelmiin ja edistää vastuullista kissan pitoa, ja pidän asiasta säätämistä erittäin tarpeellisena. Onkin myönteinen asia, että eläinten hyvinvointilakiluonnoksen yhteydessä on linjattu, että asetus kissojen tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetaan eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain (1069/2021) nojalla. Asetus on tarkoitus antaa siten, että kissojen tunnistaminen ja rekisteröinti tulisi pakolliseksi vuoden 2026 alusta lähtien ja kissat olisivat kattavasti rekisterissä vuoden 2027 alusta lukien. *Kissojen hyvinvoinnin näkökulmasta olisi kuitenkin tärkeää, että kissojen pakollinen tunnistusmerkintä ja rekisteröinti käynnistyisi jo aiemmin kuin on esitetty*.

Kissojen pakolliseen tunnistusmerkintään ja rekisteröintiin liittyy useita hyötyjä kissojen hyvinvoinnille. Eläinten hyvinvointikeskuksen selvityksen mukaan kissojen hylkäämisen tai hoidotta jätön voi tunnistusmerkinnän ja rekisteröinnin seurauksena olettaa pitkällä aikavälillä vähenevän, kun merkittyjen kissojen osuus kaikista kissoista kasvaa ja kun omistajien asenteet kissoista huolehtimiseen muuttuvat.[3] Tunnistusmerkintä ja rekisteröinti lisäävät kynnystä kissan hylkäämiseen, sillä omistaja voidaan asettaa siitä helpommin vastuuseen. Tämän seurauksena

Eläinsuojeluasiamies
Djurskyddsombudsmannen
Animal Welfare Ombudsman

Lausunto

Pvm/Datum/Date	Dnro/Dnr/DNo
8.3.2022	1373/12.01.00/2022

hylättyjen kissojen määrä vähenee pitkällä aikavälillä. Merkintä- ja rekisteröintivelvoite myös edistää ja nopeuttaa löytökissojen päätymistä takaisin omistajilleen.

Merkintä- ja rekisteröintipakko helpottaa myös puuttumista kissapopulaatio-ongelmiin ja omistajuuden selvittämistä, kun tunnistusmerkityt lemmikkikissat voidaan erottaa kodittomista ja villiintyneistä kissoista. Laitonta maahantuontia ja pentutehtaista peräisin olevien lemmikkien kauppaa voidaan ehkäistä ja niihin voidaan paremmin puuttua, kun vain tunnistusmerkittyjä ja rekisteröityjä eläimiä voi myydä. Lisäksi kissojen merkintä ja rekisteröinti vaikuttavat omistajien asenteisiin kissoista huolehtimiseen ja edistävät kissojen arvostusta.

Yhteenveto

Kissojen eläinsuojeluongelmien ennaltaehkäisy ja niihin tehokas puuttuminen edellyttävät lainsäädännön kehittämistä. On tärkeää, että kissan omistajat velvoitetaan lainsäädännöllä estämään kissan hallitsematon lisääntyminen sekä leikkauttamaan tai kastroimaan vapaana ulkoilevat kissat ja että kissojen tunnistusmerkintä ja rekisteröinti säädetään pakolliseksi.

Kissan lainsäädännöllisen aseman parantamiseen ja kissojen ulkoilun sääntelyyn on tarpeen kiinnittää myös laajemminkin huomiota. Kissa on ainoa lemmikkieläin, jonka annetaan kulkea vapaana ilman valvontaa. Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta on esittänyt, että eläinten hyvinvointilakiin tulee kirjata kissojen vapaana luonnossa liikkumisen kielto, poikkeuksena rekisteröidyn alkutuottajan tai hevostallin alueella liikkuvat sirutetut ja leikatut kissat.[4] Kissapopulaatio-ongelmien ehkäisy ja kissojen turvallisuus puoltavat sitä, että kissa voisi ulkoilla vain valvottuna ulkotarhassa tai valjaissa, joiden käyttöön kissa totutetaan. Kissa on lemmikkinä vaativa yhtä lailla kuin muutkin lemmikit. Kissalle on järjestettävä virikkeitä ja huolehdittava sen käyttäytymistarpeiden tyydyttymisestä.

Kissan eläinsuojeluongelmien taustalla on kissojen heikko arvostus ja kissoja koskevat uskomukset ja asenteet. Kissan arvostuksen nostaminen on keskeinen keino estää kissojen hylkäämistä. Lainsäädäntö paitsi asettaa vähimmäisvaatimukset eläinten pidolle ja kohtelulle, se myös muokkaa yhteiskunnan asenteita eläimiä kohtaan. Asettamalla lainsäädännön kautta kissojen omistajille tiukempia velvoitteita kissan lisääntymisen hallinnasta sekä ulottamalla tunnistusmerkintä- ja rekisteröintipakon koskemaan kissoja, lainsäätäjä ohjaa yhteiskunnan asenteita kissoja

Eläinsuojeluasiamies PL 100, 00027 RUOKAVIRASTO
Djurskyddsombudsman PB 100, 00027 LIVSMEDELSVERKET
Animal Welfare Ombudsman P.O. BOX 100, 00027 FINNISH FOOD AUTHORITY, FINLAND
+358 29 520 4480 saara.kupsala@ruokavirasto.fi elainsuojeluasiamies.fi

Eläinsuojeluasiamies
Djurskyddsombudsmannen
Animal Welfare Ombudsman

Lausunto

Pvm/Datum/Date	Dnro/Dnr/DNo
8.3.2022	1373/12.01.00/2022

arvostavaan suuntaan. Lainsäädännön kehittämisen rinnalle tarvitaan myös aktiivista valistusta, tiedotusta ja koulutusta kissojen hyvinvointitarpeista, jota on tärkeää tukea julkisin varoin. Koska suurinta osaa kissoista ei ole tällä hetkellä rekisteröity, myös kissarekisteristä viestimiseen ja tiedottamiseen pitäisi kiinnittää erityistä huomiota.

Saara Kupsala

Eläinsuojeluasiamies

---

[1] Jääskeläinen, Terhi (2015). Selvitys koirien ja kissojen pakollisesta tunnistusmerkinnästä ja rekisteröinnistä. Helsinki: Eläinten hyvinvointikeskus.
[2] Ruokavirasto (2020). Kissojen hyvinvointi Suomessa 2019: Raportti kissojen hyvinvointia koskevan kyselyn tuloksista.
[3] Jääskeläinen 2015.
[4] Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan kannanotto 21.1.2021: Kiirehtimispyyntö kissojen vapaan ulkoilun kieltämiseksi laissa.

Eläinsuojeluasiamies
PL 100, 00027 RUOKAVIRASTO
Djurskyddsombudsman
PB 100, 00027 LIVSMEDELSVERKET
Animal Welfare Ombudsman
P.O. BOX 100, 00027 FINNISH FOOD AUTHORITY, FINLAND
+358 29 520 4480 saara.kupsala@ruokavirasto.fi elainsuojeluasiamies.fi